

ՊԱՅՐԵՆԻՔ

15
Փարս

ՕՐԱԹԵՐԹ

15
Փարս

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է 10 լար և գաւառաց համար 7 արծաթ մեծիտ կանխիկ. գաւառական տարուրեան ծախքը մեր վրայ է: Վեցամսեայ և եռամսեայ բաժաւորք ալ կը նկատուին:

Լրագրոյ վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել առ Տէր-Խմբագիր Ռիգա փաշա խան Թ. 14: Խմբագրութեան ուղղեալ գիր եւ չտրուիր: Ծանուցման տողը մեկ անգամի համար 3 դրուշ է. աւելի անգամի համար սակարկութիւն կըլլայ:

ՆԵՐՔԻՆ

Տէրվիշ փաշային ինչպէս երէկ գրեցինք, չորեքշաբթի առաւօտ ինչպէս տիրէ շոգեմուտով Աղէքսանդրիայէն. մեկնած ըլլալով, այս առաւօտ մայրաքաղաքս կ'ապստուի:

Իսթըրն Էքսպրէս կըսէ թէ Տէրվիշ փաշա իրաց վիճակը բարւոքելու անկաւորող եղաւ: Արապի փաշա որ այժմ պաշտօնանկ եղած է, իբր ապստամբ մը կը համարուի այսօր: Սա երկաթուղւոյ գլխին վրայ Բաքու-Տաւրիսի և Տաւրիս-Երզնկայի բանակած է եղբը 20,000 հոգեով, որոց մեծ մասը Պետուկներն են, և ամենքն ալ զինեալ են: Իսկ զօրաց թիւը 8000ը չանցնիր: Երկրորդ միշտ անխնայ նութեան մէջ է և առ վիճակը հետզհետէ կը ծանրանայ: Խախտելով Աղէքսանդրիայէն անդին իշխանութիւն չունին և եթէ անբաւական չափով անգղիական զօրքերը զինքը չը պաշտպանեն, թերեւ Արապի ապստամբաց զոհ լինիր: Երկրորդ այժմ բոլորովին անխնայ երկրորդ դարձած է:

Բ. Դուռը տեղութեանց համայնաժողովներն ի պատասխան յայտարարեց թէ Դեպքանաժողովոյ մասնակից ըլլալու և Երկրային խնդիրներէն համար տեղութեանց համաձայնութեամբ հարկ եղած միջոցները դորձադրելու պատրաստ է: Զրոյց կը պտտէր թէ Սեյմուր ծովակալը Տէրվիշ փաշայի մեկնելէ իմանալով, յատուկ մարդ զրկեց է շոգեմուտը, ինչպէս համար որ եգիպտոս մնայ:

Իսթըրն Էքսպրէս կըսէ թէ այս լուրը հիմնովին սխալ է: Տէրվիշ փաշա Ալպանիոյ մէջ կատարելապէս փայլեցաւ, սակայն եգիպտոսի մէջ իրաց վիճակը իրեն նպատակաւ չեղաւ: Ուստի Անգղիա բռնաւ փափաք յայտնած չէ որ մարաշախտը եգիպտոս մնայ:

Գերմանական թերթ մը Աղէքսանդրիայէն ուղղեալ թղթակցութիւն մը կը հրատարակէ որ կը ծանուցանէ թէ Արապի փաշա հրաման ըրեր է որ Նաբոլէն Ա. Ի կենսադրութիւնը արտերէնի թարգմանութիւնը սա իւր բարեկամներուն ներկայութեան հետեւալ խօսքերն արտասանէր է.

« Նաբոլէն իմ տիպարս է, պիտի ը-

նեմ ինչ որ այս մեծ մարդն ըրաւ. աւելին պիտի ընեմ. արաբական կայսրութիւն մը պիտի հիմնեմ »:

Արապի փաշա ժողովրդեան մէջ մարգարէի մը համարը վտարելու կը ջանայ, շարունակ Բուրսայի յիշելով և այնպէս հաւատացնելով թէ ինքը Մուհամմէտին ստուերին հետ ոտք տեսակցուած լինէ: Յունիս 20ի գիշերը մզկիթ երթալու ատեն ճամբան յանկարծ կանգ առաւ և սկսաւ նախաժողովի տեսիլը կը տեսնէ: Ժողովը գետնին զարկաւ և ըսաւ թէ նոյն տեղը թնդանօթ մը թաղուած է: Իւր կուսակիցները գետնին փորեցին և հողին քանի մը ոտք խորութենէն թնդանօթ մը հանեցին:

— Վազըթ Գրած էր թէ Բ. Դուռը Արապի փաշայի հրաման զրկեց է որ տեղէն չը շարժի:

Սակայն Սթամպուլ կը հերքէ այս լուրը և կըսէ թէ Օսմանեան կառավարութիւնը ապստամբապետին բնաւ թող թակցութիւն չէ ուղղած:

Գաղղիոյ պատերազմական գործոց նախարար Ժորժէկիպէրը ծովակալը նաւատորմը զինելու համար ութը միլիոնի վարկ մը ինչպէս խորհրդարանէն, մեծ վիճաբանութեան մը ապարէզ բացաւ:

Առաջին նախարար Պ. ալ Ֆրէսինէ եգիպտական խնդրոյն մէջ նախարարութեան բռնած քաղաքականութիւնը պաշտպանեց, և Գաղղիոյ միշտ միացեալ մնալու կարեւորութիւնը յայտնեց. վաճառելով ամեն տեղամ որ տեղութիւն մը Արեւելեան խնդիրը լուծելու եղած է առանձին և առանց ուրիշ երկիրներու միաբանութեան: Միշտ պատերազմ առաջ եկած է: Հետեւեալ Գաղղիոյ քաղաքականութիւնն է Անգղիոյ հետ դաշնակցութեամբ և եւրոպական համաձայնութեամբ դործել:

Նախարարը ի վերջոյ ըսաւ նաեւ թէ Սուէշի ջրանցքը պաշտպանելու համար Գաղղիոյ և Անգղիոյ մէջ պայմանագրութիւն մը կնքուած է:

Պ. Կոմպէթթա ալ այս վիճաբանութեան մասնակցեցաւ և անգղիական դաշնակցութիւնը, կանգուն պահելուն համար նախարարութեան շնորհակալութիւն յայտնեց, և եթէ կառավարութեան առաջարկը քննադատեց, միայն սա կէտին համար էր որ 8 միլիոնի գումարը չպտպալի բան մը կը նկատէր:

Վիճաբանութիւնը 18ի ամբողջ նստին մէջ տեղեց և հետեւեալ քուրը մնաց շարունակութիւնը: Զորքաբեր Օր խորհրդարանը 66ի դէմ 340 քուէով 8 միլիոնի վարկը քուէարկեց:

— Հայտարարեալէն իզմիտ երթեալ կող երկաթուղւոյ գլխին վրայ Եւրոպական կայարանին պէտ Պ. Պալեան օր մի և նոյն կայարանին կից կը բնակի, երեքշաբթի իրիկուն դուրս ելած ըլլալով, հինգ աւազակ տունը կը մտնեն և լաւ մը խուզարկելէ վերջը 250-300 ոսկի զոր խեղճ պաշտօնեան եօթը տարիէ ի վեր աշխատելով հաւաքած էր, կը գտնեն և կառնուն, և ճիշդ այն միջոցին երբ դուրս պիտի ելնէին, Պ. Պալեան տուն կը վերադառնայ և դռները փակելով զանոնք բռնել կուզէ և օգնութիւն կը պառայ, սակայն աւազակները որոնք այսպիսի փառաւոր աւար մը փախցնել չէին ուզեր, ատրճանակ կը պարպեն Պ. Պալեանի վրայ որ անմիջապէս կիսնայ և աւազակները կը յաջողին փախչելու: Քանի մը վայրկեան վերջը ոստիկանութիւնը կը հասնի, սակայն ժամանակն անցած էր: Վերաւորեալը մասնաւոր կառավարով Հայտարար փաշա և անկէ զինուորական հիւանդանոցը կը փախադուրի, ուր բժշկաց ջանքով գնտակը կը հտնուի: Սակայն խեղճին վիճակը շատ ծանր է:

— Տօլմա Պաշայի պալատը որ Սուլթան Ատպիւլ Մէճիտի օրով շինուած է և անկէ ի վեր բնաւ նորոգութեան երես տեսած չէր, այս անգամ արտաքին կողմ մը նորոգուիլ սկսեց է. և յուսալի է թէ նորոգութիւնը մինչև Պայրամ կը վերջանայ:

— Իսթըրն Էքսպրէս Զմիւռնիոյ հըրգահին վրայ հետեւեալ մանրամասն տեղեկութիւնները կուտայ:

Հրդեհը երէկ իրիկուն (յուլիս 17), ժամը 10ին միջոցները Բրդաթ-բազար Հրէից թաղը նպարավաճառի մը խանութէն ելաւ, և ամբողջ գիշեր շարունակելէ ետքը հետեւեալ առաւօտ ժամը 9ին հազիւ դադարեցաւ: Ընդամենը տասն և մէկ ժամ տեւելով, Բրդաթ-բազար, Իքի-Չէշմէ և Պարճիտիքա, այսինքն դրեթէ երկու քիլոմէթր տարածութեամբ գտնուած տունները և խանութները ամբողջապէս լաւեց: 1500էն աւելի տուն և մզկիթ մը հրոյ ճարակ եղան: 2000 ընտանիք անպատուար մնացին, ինչպէս

ըսած էի այս առաջ, և այս թիւը դժբաղդաբար չափազանցեալ չէ։ Ասոնց մէջ կը գտնուին քանի մը յոյն ընտանիք, մէկ մասը տաճիկ և մնացեալը հրեայ են։ Շատերը աղքատ են, և խիստ քիչ չէնքեր տպահովութեան դրուած էին։

Ի սկզբան հրդեհը մարել անկարելի եղաւ։ Զրհանները գրեթէ ապարդիւն եղան, վասն զի փողոցները շատ նեղ էին և ջուր կարելի չէր գտնել։ Կուսակալը իւր հետ ունենալով գունդ մը զօրք և սաստիկան, ամբողջ գիշեր կրակին տեղը մնաց և կարելի օգնութիւնն ըրաւ։

— Սքօպէլէֆ զօրապետն, որոյ մահը ծանուցինք անցեալ շաբաթ, էր 39 տարեկան։ Զօրապետը մեռաւ ի Մոքոուա, ոչ կաթուածէ այլ սրտի հիւանդութենէ։

Սքօպէլէֆ զօրապետը փեթրասպուրկի զինւորական դպրոցի մէջ ուսմանց չընջանաւ 1868ին, և անմիջապէս զրկուեցաւ թուրքաստանի Ռուսական բանակէն ուր անցուց իւր ժամանակին մեծ մասը մինչև վերջին Ռուս-թուրքական պատերազմը։ Խիվայի և Խոգանտի դէմ մղուած պատերազմներուն մէջ Սքօպէլէֆ մեծ համբաւ ստացաւ, և զօրապետի աստիճան բարձրացաւ 32 տարեկան հասակի մէջ, ինչպիսի առջև և Պալքաններն անցնելու ատեն տեղի ունեցած պատերազմներուն մէջ անոր քաջութիւնն ամենաւնի ծանօթ է։ Վերջին պատերազմին մէջ Դոդլէպէն զօրապետէն ետքը Սքօպէլէֆ էր Ռուսիոյ ամենէն յաջող զօրապետը։ 1878էն ի վեր իւր համբաւը պահեց Կէօքթէփէի թիւրքմէնաց վրայ տարած փառաւոր յաղթութեամբը։ Ըստ Լընտըն թայմը լրագրին, Սքօպէլէֆ զօրապետն իւր քաջութեամբն որ գրեթէ յանդգնութեան կը հասնէր, պատերազմի մէջ բազմաթիւ զօրք մէկէն գործածելու յաջողութեամբը, յանկարծական դիպոց ատեն միտքն անշըջութ պահելովը, և զայլս ի քաջութիւն և ի վստահութիւն շարժելու կարողութեամբն էր արդարեւ ճշմարիտ զինւորական դիւցազն։

Գանի մ'ամիս առաջ Սքօպէլէֆ զօրապետը Մոսքուայի և Փարիզի մէջ ըրած անխոհմտ տենաբանութիւններովը գերմանացիներն ռիսերիմ թշնամի ըրաւ իրեն, և ցցուց թէ էր լաւագոյն զօրապետ քան քաղաքագէտ։ Սակայն և այնպէս անոր մահը Սլաւեան ցեղին համար է մեծ և անդարմանելի կորուստ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԻՄ ՄՏԱՄՈՒԹԻՒՆՔ

20.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

Սոյն կարեւորագոյն և կենսական խնդրոյն վրայ գրելու շատ անգամ առիթներ ունեցած եմք ասկից առաջ։

Օր չըլլար պարագայ մը չի ներկայաւնար որ սորա բացակայութիւնն ավելի յայտնի դառնար չըլլայ։

Կը տեսնեն չափահաս մարդիկ նայն իսկ ընտանեաց այր և զաւակաց հայր մարդիկ որ ռաւն անտարբերութիւն ցոյց կուտան դէպ ի ժողովուրդը դէպ ի նոյն իսկ իրենց ընտանիքը, պատճառն այլուր

մի՛ փնտռել, ազգային կրթութեան պակասութիւնն է։

Կը տեսնեն առաջ երիտասարդներ որ անհոգ և անփոյթ կը վարուին ազգային խնդիրներու հետ, լոկ իրենց անհոգեկան — անբանական կիրքը գահացնելով կը բաւականանան, լեզու, պատմութիւն, անցեալ, ներկայ և ապագայ վերջապէս ամեն ինչ որ ազգային գոյութեան տարերքը կը կազմեն, ծաղրելով, անգոհնելով կանցնին։ պատճառն այլուր մի՛ փնտռել, ազգային կրթութեան բացակայութիւնն է։

Կը տեսնեն դպրոցական համբակներ, խնցրեկ և կցկտուր կրթութիւն առած պատանիներ որ խուլ կը մնան ազգային այլ և այլ պահանջմանց առջև, աշխարհաքաղաքացի կը դառնան երբ ազգին մէկ պիտոյքին վրայ խօսիս, և ազգային կը դառնան երբ պզտիկ թերութիւն մի նշմարեն, զայն չարաչար ձողկելու մտք երբ տեսնեն խումբ խումբ մարդիկ որք անբան անասունի պէօ լոկ ուտել, խմել, հագուիլ, ննջել, դատարկ դատարկ խօսիլ, սին վէճեր յարուցանել — «ինձ ինչ փոյթ» ըսել ետ քաշուիլ, առատ առատ քարոզներ կարդալ և գործելու պահուն կրիա դառնալ գիտեն լոկ, երբ այս տխուր երևոյթները տեսնեն և հանապազմելն օրտդ ու հոգիդ, պատճառն այլուր մի՛ փնտռել, ազգային կրթութեան բացակայութիւնն է։

Եւ սրբա առանց պատճառի չեն, Դըժբաղդութիւն է ըսել որ մեր թաղային վարժարաններն բարուրք վիճակ մը չունենալուն աղաքաւ աղքատիկ ուսանողներն հիմնական կրթութիւն մը առնելու դրից մէջ չեն, ըստ որում 15—16 տարեկան հասակին մէջ, այսինքն ճիշդ այն պահուն յորում հայրենիք, ընկերակալութիւն, ինքնաճանաչութիւն և այլն ազգային կրթութեան գոնէ տարրական սկզբունքներն պիտի ստանան և ուսանին, և ահա ստիպուած են հրաժեշտ տալ դպրոցական կենաց և գնալ այնպիսի արհեստներով և գործերով զբաղիլ որք ոյն զգացմանց ոյժ տալու վիճակէն հեռի գտնուելէն զառ, ընդ ազատ գըտնուածն ալ մարելու ջնջելու կը ծառայեն։

Իսկ ունեւոր ծնողաց տղայք արդէն օտար դայեակներու կաթով անած մեծցած էին և բոլորովին անտեղեակ՝ ազգային և ընտանեկան ներշնչումներէ, զգացումներէ, և ահա այն միջոցին յորում իրենց չըրածը գոնէ ազգային կրթութիւնն առաւել կամ նուազ պիտի սորոգէր, անտի ևս կը զրկուին, օտար դպրոցներ երթալով, որոց վիճակն որչափ ալ արտաքուստ փայլուն թուի, ներքին վիճակը գաղտնիք մը չէ ամեն անոնց որք ուշադիր աչքը դիտած են իրենց զաւակաց վարուց ու բարուց, նորա ընթացքին և զարգացման աստիճանաչափը։

Մեր հարուստ դասուն պատկանող ծընողաց միակ դաւանութիւնն է — «տղաս փրանսերէն խօսի, անգղիերէն խօսի» — ասկից անգին ոչինչ, չեն ըսեր թէ մեր տղայն պէտք է որ հիմնական ուսմունք և գիտութիւն սովորի և ընտիր ազգային կրթութիւն առնու ազգային յարկի ներքեւ։

Քեւ, որպէս զի այդ կրթութիւնն օգտակար ըլլայ նախապէս իւր անձին, երկրորդ՝ իւր ընտանեաց և երրորդ՝ իւր ազգին։

Այս անգամ Պէրպերեան վարժարանի պատ. Հիմնադիր-Տնօրէնը Ռուպերդ Գոլէճի տարեհանգիսին վերաբերմամբ նըկարագրութեան մը առթիւ ասպարէզ կը կարդայ հրապարակաւ հետեւեալ բաւերով (տե՛ս Մասիս թիւ 3228)։

«Ես իմ մասիս իրբն տնօրէն այդ վարժարանին ուրիշ բան չպիտի ըսեմ բայց եթէ հրապարակաւ ասպարէզ պիտի կարդամ այս տարի Ռուպերդ Գոլէճի մէջ իւրեանց ուսումնաւարտող Հայ ուսանողաց, որպէս զի դան հրապարակաւ մրցիլ ի ներկայութեան ձեռնհաս անձանց, մեր վարժարանէն այս տարի ելնող ուսումնաւարտ ուղկերտաց հետ երկրորդական ուսմանց ԱՄՆ Ճիտիչ-Րոյթ ՄԱՍԻՆ, բաց յԱնգղիերէն, որոյ մասին անշուշտ պէտք է որ գերազանցեն մեր աշակերտներն, որք եթէ անգղիերէնի մէջ չկրնան հաւասարիլ Ռուպերդեաններուն, փոխարէն՝ Հայերէն, Դաղդիերէն և Թըքերէն լեզուաց մէջ յանձնարար կը գերազանցեն զնոսաւ»։

Մեծարգոյ Պէրպերեան — վարժարանս պիտի փակեմ եթէ իմ աշակերտներ յաղթութիւն — կըսէ։

Այս հրաւեր կը վերաբերի այն ամեն Հայ ծնողաց որք 80 զաւակ ունին այդ Գոլէճի մէջ և իւրաքանչիւր տարի ազգայնոց քսակէն 3000 ոսկի կերթայ օտարին քոսկ, որ ինչ և ալ ըլլայ օտար է վերջապէս, և Ռուպերդեան Հայ ուսանողաց քով եթէ յաւեալ կամ նուազ ազգային զգացում կը նշմարուի, գորապատճառն ալ դպրոցէն դուրս պէտք է որանել, և ոչ թէ այդ հաստատութեան իբր ազատ կրթութեան արդիւնք։

Մեր պարտքն է միշտ ծնողաց ուշադրութիւնը քրքրել և գրգռել, և տեսնենք ո՞վ պիտի պատասխանէ Մեծարգոյ Պէրպերեանի հրաւերին։

Ի. Յ. Ս.

Բ. ԱԶԳԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳ. ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍԻ Ի. ԶԻՍԱՐ

Գործ. Ժողովա կը ծանուցանէ ներկալիւս արդոյ ազգայնոց թէ յառաջիկայ կիւրակէ ժամը 3ին պիտի աւարտի Ս. պատարագը, որմէ անմիջապէս վերջը հանդիսականք պիտի փոխադրուին ի պարտէզ Բարձր. Հալիմ փաշայի նուագածուաց խմբին առաջնորդութեամբ, որ ատեն պիտի սկսի Ազգային հանգէսը ընդ պատուաբեր նախագահութեամբ Գեր. Տ. Խորէն Սրբազան Լուսինեանի, և ժամը 5ին պիտի սկսի ճաշը մաքուր և փառաւոր սեղանով մի որոյ բոլոր տնօրէք և սպառք փոխ տրուեցան Ռուպերդ Գոլէճի բարեսիրտ Տնօրէնէն, և հանգէսը աւելի բարեկարգ ընելու համար յիշեալ Գոլէճի տանին չափ ազգային սպասուորք պիտի սպասարկեն անձնակրթ բար ամբողջ հանդիսի միջոցին։

Առաջին կարգի նուագածուաց ընտիր խումբ մը պիտի նուագէ մասնաւոր խընամօք պատրաստուած ազգային ընտիր երգեր։

Պարեր և լուրջ տոնախօսութիւնք տեղի պիտի ունենան :

Կամուրջէն Բ. Հիւար գալու համար առաւօտուն շոգենաւք կը մեկնին ժամը 12¹/₂-1¹/₄-2¹/₄-3¹/₄-5-6, ինչ, երեկոյին Բ. Հիւարէն շոգենաւք կը մեկնին Պօլիս երթալու համար ժամը 8¹/₂-9¹/₂-10¹/₄-11 և 11³/₄ :

Ատենապետ

Գործադիր Ժողովոյ

Ա. Կ. Արսէնեան

Բ. Հիւար 8 յուլիս 1882

Կարինէն Ազգ. Պատրիարքարան հասած ժողովրդական հանրագիր մը դառնալէս կը գանգատի տեղւոյն Առաջնորդ Գեր. Օրմանեանի դէմ, և կըսէ թէ եկեղեցին թատրոն դարձած է, ազգային իրաւունքները չեն պաշտպանուիր, մեծագումար դրամ կը վատնուի յուսմ. պէտս մինչդեռ ազգային սնտուկը կալուղութիւն չունի. հետեւաբար հետզհետէ պարտք կը գոյանայ :

Հանրագիրն ստորագրող ազգայինք կը խնդրեն որ Ազգ. Պատրիարքարանը Կարնոյ նման կարևոր գաւառի մը ներկայ անկերպարան վիճակին կարեկցելով հարկ եղած անօրէնութիւնն ընէ :

Եզրիպտոսի Առաջ. Տեղապահ Արթ. Տ. Սահակ քահանայի Եզրիպտոսէն Երուսաղէմ փախած ըլլալու լուրը լոկ տարածայնութիւն մեղած ըլլալու կտակած ծագելով, կը լսեմք թէ Գեր. փոխանորդ հայրը խնդրոյն իսկութիւնն իմանալու համար հեռագիր պիտի զարնէ տյօր յԵրուսաղէմ :

Կրօնական գործոց Գեր. Խորհրդակա. նը Պէրպլերեան, Մէզպուրեան և Ճեմա. րան վարժարանաց քննութեանց ներկայ գտնուեցաւ երէկ :

Վարչութեան Ատենապետ Երեսուցի. եան էֆ. հիւանդ ըլլալով, Վարչա. կան Խորհուրդը այս շաբթու նիստ չը կրցաւ ընել :

Ա. Զ. Գ.

Լրագրոյս մէջ թարգմանեալ վէպին վերջին մասը որ խիստ սրտաշարժ է, վաղը պիտի հրատարակեմք :

Իսկ երկուշաբթի օրէն սկսեալ խիստ ընտիր և հետաքրքրական նոր վէպ մը պիտի սկսիմք թարգմանել. և որպէս զի ընթերցողաց դիւրութիւն ըլլայ, այս անգամ գրքի ձևով պիտի տպենք :

Այժմէն ընթերցողաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք :

Տէր,

Ղալաթիոյ վարժարանիս երկսեռ աշակերտաց տարեկան հարցաքննութիւնք պիտի սկսին ի 15/27 յուլիսի հինգշաբթի օրէն. ամեն առաւօտ ի ժամ 2 ըստ Արևելեայց՝ մինչև ց8 ժամ, ըստ հետեւեալ կարգացոյցին :

Բարեբաղդ պիտի լինի Տեսչութիւնս՝ Ձեր ներկայութեամբ խորխուսեալ տեսնել զաշակերտութիւն վարժարանիս, որ մեծաւ մասամբ Հայաստանի գանազան

գաւառներէ դիմած են աստի դաստիա. րակութիւն :

Գծագրութիւնք, գեղագրութիւնք և օրիորդաց ձեռագործք հանապազօր ի տես դրուած են :

Տեսուչ

Յ. Վ. Այվազեան

5/17 յուլիս 1882

Ղալաթիա

Կ. Բ. Ս. Ս. Ս. Ս.

Յուլիս 15 Ե. Կարգք

» 16 Ուր. »

» 17 Շբ. »

» 19 Բ. »

» 20 Գ. »

» 21 Դ. »

» 22 Ե. »

» 23 Ուր. »

» 24 Շբ. »

» 26 Բ. »

» 27 Գ. »

» 28 Դ. »

Յուլիս 29 և 30 փնտութիւնք ընտելա. րանաց երկուսեւ աշակերտաց :

Յառաջիկայ կիւրակէ օր է յուլիս 11, ժամը ճիշդ 3ին Սեբաստիոյ գաւառա. կան Արծրունեաց ընկերութիւնը նիստ ունի ի Կեդրոնական վարժարան Ղալա. թիոյ :

Ուստի հրաւիրեալ են Մեծ. բաժա. նորդք ներկայ գտնուելով կատարել իւր. եանց ազգասիրական պարտականութիւ. նը, յօգուտ Ազգիս և յաւաքադիմութիւն ընկերութեան :

Ի դիմաց Արծրունեաց ընկերութ.

Ընդհանուր Ժողովոյ

Ատենապետ

Ա. Մարգարեան

Մ. Մարգարեան

Ղալաթիա 8 յուլիս 1882

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս գիշեր ժամը 6ին Բ. Դրնէն տէ. րութեանց ծանուցագիր մը զրկուեցաւ հետեւեալ իմաստով.

« Օսմանեան պետութեան Եզրիպտո. սի վրայ ունեցած գերիշխանութիւնը անայլայլելի մնալով և մինչև ցարդ այս մասին ո և է առաւելութիւն մ'եղած չըլ. ւալով, մանաւանդ մեծ տէրութիւնք վէհ. Սուլթանին վեհապետութեան մա. սին քանիցս անգամ և բացարձակապէս յարգանք յայտնած ըլլալով, Բ. Դուռը Եզրիպտոսի երկիւղելի կացութեան պատ. ճառաւ կը հաւանի Պօլսոյ գեապանաժո. ղովոյն մասնակցեալ որոյ նպատակն է Եզրիպտոսի մէջ խաղաղութեան վերա. հաստատութիւնը ո :

Մայրաքաղաքիս գեապանները այս լու. րը գոհութեամբ աւետեցին իրենց տէ. րութեանց և Եզրիպտոսի խնդիրը նոր դոյն մը առնուլ սկսաւ :

Կրսուի թէ արտաքին գործոց պաշ. տօնեայ Սայիտ փաշա, արտաքին գոր. ծոց երբեմնակի պաշտօնէայ Սալա փա. շա և Ահմէտ Մուխթար փաշա օսմանեան պատուիրակ պիտի Կարգուին :

— Վազըթ Բ. Դրան վերոյիշեալ որոշ. ման վրայ գոհութիւն կը յայտնէ և մին. չեւ ցարդ Անգղիոյ դէմ ըրած հրատա. րակութիւնքը մոռնալով կըսուի նպատ. տուոր լեզու մը գործածել և Անգղիոյ քաղաքականութիւնը ջատագովող լրա. գիրներէ հատուածներ օրինակել :

— Իզմիտի հրամանատար Սամի փա. շա երէկ մայրաքաղաքս եկաւ :

— Կարնոյ վարչական ժողովոյ անգամ. ներէն Ալի էֆ. Կարնոյ կեդրոնական կա. ւաւարիչ անուանեցաւ :

— Փօր-Սայիտէն զարնուած հեռագիր մը կըսէ թէ Սուէիչի ջրանցքին բերանը երկու կողմէն գոցել գիւրին ըլլալով, ընկերութիւնը շատ մը մեքենայ և գոր. ծիններ պատրաստել է Սուէիչը վեց շա. բաթուան մէջ բանալու համար : Պ. տը Լէսէփա Գաղղիայէն Փօր-Սայիտ գացել է :

— Առաջին նախարարը բոլոր պաշտօ. նէից հրամայել է որ պաշտօնէից ընա. րութեան մէջ ամենամեծ զգուշութիւն բանեցնեն որպէս զի խել մը անփորձ մար. դիկ պաշտօնի չը հասնին :

— Հագըգաթ Տէրվիշ փաշայի պաշ. տօնին վրայ խօսելով կըսէ թէ Տէրվիշ փաշա Արապիի և Խաիվին անձնական յարաբերութիւնները շտկելով, իւր պաշ. տօնին մէջ յաջողած կրնայ համարուի. և բոլորովին պիտի յաջողէր եթէ Խաիվը Անգղիոյ և Գաղղիոյ ծրագիրը չընդու. նէր և իւր նախարարաց ալ չհրամայէր որ զայն ընդունին, ասիկա պատճառ ե. ղաւ գործին ծանրանալուն, և շնորհիւ Խաիվին Աղէքսանդրիա այրեացաւ ե. ղաւ : Արապի բնաւ Օսմ. վեհապետին դէմ ապստամբած չէ, Արապի Անգղիոյ սպառնալիքէն վախճալով Եզրիպտոսի ներ. սերը քաշուեցաւ, եթէ Անգղիա Եզրիպ. տոսէն քաշուի, Արապի իւր գերագոյն վեհապետին հնազանդելու պատրաստ է. միթէ Արապին չէր որ Տէրվիշ փաշայի հրամանայն անալով Խաիվին ձեռքը համբուրեց և անոր հետ հաշտուեցաւ :

— Հագըգաթ կըսէ թէ Տէպրէ գա. ւառը ժամանակէ մ'ի վեր կարեւորութիւն ստացած ըլլալով, կուսակալութեան պի. տի փոխուի :

— Անգղիոյ Խորհրդարանին մէջ Պ. Պուրը Սուէիչի ջրանցքին գրաւման մա. սին կարեւոր հարցում մը ուղղել է կա. ւաւարութեան, որոյ պատասխանը վա. ղը կ'օպասուի :

— Ղաղի Մուխթար փաշա երէկ ա. ռաջին նախարարին կողմէն Բ. Դուռը հիւանդութեան է Խորհրդակցութեան հա. մար :

ԿԱՐԵԻՈՐ ԱԶԴ

ԴԵՂԱՐԱՆ Պ. ԵՒ Հ.

ՅԵՐԵՎԱՆԻ ԵՊԱՐԽՈՍԵՅՈՍԻԱՆ ԵՊԱՐԽՈՍԵՅՈՍԻԱՆ

Երկար ժամանակէ ի վեր՝ դեղավաճառութեան եւ դեղագործութեան զբաղելով՝ հասնումք թափափելով զոչնչացնելու համար մեր ձեռքէն եկած ջանքը խնայած չըլլանք յայտնի է մեր պատուարժան յաճախորդաց եւ բոլոր հասարակութեան։ Այս անգամ ալ, մեր յարգոյ յաճախորդաց դիւրութիւն մը ըլլալու համար դեղարան մը բանալով փափաքելով, շատ տարիներէ ի վեր ամենուրեք ծանօթ եղող մեր Պօլոյ Եկնի-ճամբի թիւ 26 միջերանոցէն դատնոյնպէս Կ. Պօլոս Կամուրջին գիմացը 77 թիւ «Պ. եւ Հ. Գիւլիւհեան» եղբ. 2 անուամբ դեղարան եւ մը թերանոց (տեքսթիլ) մ'ալ քացած եմք ուր Ծրանայի, Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ քիմիական բաղադրութիւններն ու՝ զանազան դեղերը, մեծ խնամով չիտեած Կ. Կամուրջին ընտիր տեղ տակները կը գտնուին եւ ածան գնով կը ծախուին։ Ասոնցմէ հատ, ամեն ատեն գործածուած զանազան տեսակի քիմիք, աղիք ձկնի իւղ ջրեղեք եւ ուրիշ քիմիք միշտ կը գտնուի, ինչպէս նաեւ ամեն տեսակ գործիքներ։

Եկած դեղագիրք իսկոյն թարմ դեղերով, ածան գնով եւ մեծ խնամով կը նշանակուի։ Ասոնցմէ հատ, դեղախնին վերնայարկը բժշկաց համար յատուկ տեղ ուրոյն ըլլալով, հիւանդութեան մը համար բժշկի հետ խորհրդակցելով զոչնչացնելով, մեր դեղարանը գալով, ամեն կերպով օգուտ կը տեսնեն։ Նոյնպէս մինչեւ ցարդ կառքով սլըտորող Կ. Երեմի ճարտարներէն մէկն ամենուրեք ծանօթ եղող հեղափոխող ատամնաբոյժ Պ. Կրէկուար Զամի եւ Զոքա եղբայր եւս մեր դեղարանին վրայ մեր կողմանէ իրենց վարձուած տեղերէն մէկը քանդելով կը գտնուին։

Դարձեալ հոչակաւոր բժիշկ Մեծ. Տօթը. Արապեանն ալ որ իւր ճարտարութեամբ ամենուրեք ծանօթ եղած է, ամեն կիրակի օր ժամը 4 էն մինչեւ 8 իրեն ներկայացող հիւանդները պիտի բարեհաճի ձրի նայելու։ Գարձեալ միւս օրերն ալ՝ առաւօտեան ժամը 5 էն մինչեւ 8 մեր դեղարանը գտնուիլ յարգոյ հասարակութեան իմաց կուտանք։

ՅՈՂԱՆՈՍԵՅՈՍ ՍԵՐԵՍԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԶԲՕՍԱՆՔ

Հեղինակն մեծ մասամբ անտիպ քերթուածոց մի հաւաքածոյն է։ Արեւմտեան տպագրութեան թիւով հինգ թերթով մաքուր տպագրութեամբ իրոյս ընծայուած եւ նուիրուած առ հայ աւանդութիւն։

Ամեն կարգի ազգայնոց ընթերցանութեան արժանի սոյն գրքոյն իրիտ յարմար է նաեւ մրցանակաբաշխութեանց լայնագեղանքով համար։

Գինն է հինգ դրոշմ։
Կը ծախուի բոլոր գրադատաց քով, կեդրոնատեղին է Արամեան գրատունը։
Դպրոցաց համար զեղչ կը լինի։

ԱՄՈՒՍԵԱՅԱՆ ԱՌՈՂԱՅԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՔԱՌԱՅՈՒՐՔ ԱՌՆ ԵՒ ԿՆՈՂ

Այս ընտիր գիրքը որ Գլխաւոր անուն հոչակաւոր բժիշկին գործն է՝ կը խօսի անկախ զուրկեան, եւ ամուսնոյ ինքզինք սիրողներու միջոցներուն ամուսնեան եւ այլն խիստ կարեւոր նիւթերու վրայ եւ կը ծախուի ամեն գրադատաց քով գին 8 դրոշմ։

مسافر خانہ عوامی
HOTEL INTERNATIONAL N. 40
ΞΕΝΩΝΑ ΙΕΘΝΗΣ
ՀԱՄԱԶԳՐԱԿԱՆ ՀԻՒՐԱՆՈՑ

Այս հիւրանոցն հաստատուել է Մահմուտ-փաշայի վարի կողմը կամրջին մօտ, Հաճի-Կիօյէք մզկիթին դէմը Մօլա-թալը փողոց թիւ 40. ապահով մաքուր ու ղեռակտէտ է, և գինեւն չափաւոր. ընտանեկան ալ կընան հանգիստ ընել. ունի ճաշարան և սրճարան մը ամեն ազգի լրագրերով զարդարեալ. Պօլոյ մէջ՝ այսպիսի հիւրանոցի մը նմանը չկայ, վերջապէս ըստ ամենայնի գոհ կըլլան յաճախորդք։
Ապտ - Իւլ - Ճէլիլ

ԿԼՈՒԱՌ

(ՆԱԽԿԻՆ ՔՅՆԹԻ ԵՒ ՇԱՀԵՆԻ)
ՄԵՏ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԾԻԱԽՈՏԻ ԵՒ ՍԻԿԱՐԻ
109. ԿԱԼԱՌԱ ՍԱՆՏՔՔՃԼԱՐ ՓՈԼՈՑ 109

Սոյն գործարանին մէջ մեծ խնամով կը պատրաստուին Եկնիքի ընտիր բերքերէն աւելին տե՛սնակ ազնիւ ծխախոտ եւ հոտաւէտ սիկարներուն նոսրութեան կրնան փորձով վերկայել ամեն ճաշակի տէր փոխիներ, եւ հաճախեալ թէ մեր հոչակաւոր գործարանն իրաւամբ արժանացեալ է իւր նոր անուանակոչութեան այն է՝ «Եկնիք» ԲՈՒՄԻՆ զի իւր նըմանեաց մէջ մրցմամբ յաղթանակած եւ ճիշտութեամբ ստացած է։

Թէ՛ գաւառներէն եւ թէ՛ օտար երկիրներէն արուած հրամաններն ինչ քանակութեամբ որ ըլլայ, փութանակի եւ ճշդիւ կը գործադրուին։

Գինեւն իրիտ չափաւոր են։
Մասնաւորապէս Եւրոպայ զրկուելիք ապրանք ազատ են Պանթօլի տուրքէն ըստ մաքսային օրինաց։

Մեծ քանակութեան ի կալաթա, Սանթըճըլար փողոց թիւ 109։

Մասնաճիւղ ի Պօլոս Պալը-բազար թիւ 165, ՏԵՄԻՐ-ՔԱՐԱՅԻԼԵԱՆ ԵՂԱՐԱՐ

ԳԻԶԱԿԱՆ ԱՌՏԵՐՈՒ ՀԵՏԵՒԱՆՔ

Սոյն պատուական գործը որ գաղղիացի մեծահոշակ բժիշկ Թիսոյի երկասիրութիւնն է մարդկային ընկերութեան ներքին շորճնող Գիւլութեան վրայ կը լսուի ամէն հասակի ընթերցման արժանի գիրք մ'է եւ կը ծախուի ամեն գրադատաց քով գին 6 դրոշմ։

ՄԻՖՈՒՇ-ԻՒԼ-ՄԵՃԵԼԼԷ

ՄԵՃԵԼԼԷ անուանեալ կայսերական հիմնական օրինագիրքն որոյ գիտութիւնը ամէն ատորհանի մարդոց եւ մանաւանդ իրաւագիտութեան պարագայներու եւ փաստաբաններու կարի յայտ օգտակար է, եւ կրօնական (շէքի) եւ քաղաքական (նիզամ) դատարանաց մէջ յաճախ կը գործադրուի, Ամսոյի նախնական դատարանին նախորդ Զաճիք քեթիպի Պարզիմէ Գլխաւոր Օրալեան ուղեով դիւրադրած ընել, այնպէս Վարդապետ Բը-

Ա. Զ. Դ.

ԱՃԱՌ ՍԻՆԻԼԵՌ

Նորահար թաճաւ մը, որ բնամ չը փըտեցներ լաթերը, պաշտ ջրով ձեռն նման կը ճերմակցնէ զանոնք և լուացորարին տախտուութիւնը կէս առ կէս կը պակսեցնէ։ Գլխաւոր միջերանոցն է թէ Պօլոյ և թէ բոլոր Ասիոյ համար Սուրենեան հայկական վաճառատունը Կ. Պօլոս Ա. լաճա-Համամ Բէթեհեհիք պաշտ թիւ 14 մեծ վաճառատունը։

Գործածելու համար ինչն շնակուած է տպելոյ յայտարարութեան մը մէջ, որմէ գործածողաց և վաճառողաց կը տրուի։

Ա. Ս. ՍՈՒՐԵՆԵԱՆ

ՆՈՐ ՎԱՅԱՌԱՏՈՒՆ ՆՊԱՐԵՂԻՍԱՑ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՌԵՆԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԵՐՈՑ
Կ. Պօլոս, Ալաճա-Համամ Բէթեհեհիք պաշտ թիւ 14 մեծ վաճառատուն։

Այս նոր վաճառատուն մէջ կը գտնուին նպարեղինաց ամենէն ընտիր տե՛սնակներն, Սիպրիի թաճաւ կարգի կաթնաքիւղ, խմորէ, շաքար, պանիր, ձէթ, բէթթուր կապ, բրինձ, լուրիկ, սպարմաշէթ մոմ, օսլայ, աճառ, ձիթ, պտուղ, մաքառնա, բաթաթէս, Եւրոպայէն յատկապէս բերել տրուած զանազան աղած ձկներ, Մալկայի, Պօլոս, և Շամբանի գլխաւոր, քոնեաք և այլն և այլն։

Գինեւն չափաւորութեան և կշռոյ ճշդութեան մասին պատուարժան յաճախորդը ըստ ամենայնի գոհ պիտի լինի վստահ եմք որ ազնիւ ազգայինք այս

րեւ թառարան մը յորինած է, որով ուղղորդող զիւրաւ պիտի կրնայ գտնել իրեն դատին ուղեք եղած յօղուածն, նայելով յօղուածին բառերէն մինչ Այս կարեւոր աշխատութեան որ ընդ աւելը 15-20 տեղէ պիտի բաղկանայ, 25 տեղաւոր ալ զէն աւարտած եւ թղթակազմ պարտաւորուած ըլլալով բոլոր գրադատացէն որով կը վաճառուի ի դիմ 25 դրշմ Իսկ բաժանորդ եղողները միայն 30 դրշմ պիտի վճարեն ամբողջ կտորին համար։

Ի Պօլոս քաղաքի ըլլալ ուղղուն կը հիմնւի իր ուր գրադատու կարապետ աղա Պապը Ալի ճառագ, թիւ 38. Իսկ ի գաւառաբաժանորդ ըլլալ Կարապետ Կարապետ ի Պօլոս Օրդուար պաշտ գրադատութեան միւստիքի մարաֆիմէ Գլխաւոր, թղթատարութեան ծախքը վճարելու պայմանաւ։

ՀԱՄԱՌՈՑ ՊԱՏԱՌԻԹԻԿ

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

ԵՒ ԳԻՏԵՐՈՒ ՅԱՌԱՅԱՑՄԱՆ

ՅՈՒՆԱՑ ԺԱՄԱՆԱԿԻՆ ՄԵՃԵԼԼԷ ԱՅՍՈՐ ՀԱՏՈՐԱՆ

Հեղինակ Ա. ՊԵՐԼԵՑ Թարգմանիչ Մ. ՄԱՐԻՔ Կը գտնուի ամեն հայ գրադատաց քով գին 40 դրշմ։

Ընդհանուր կեդրոնատեղի Յ. Զինճիր ճեմն Գրատուն, Կ. Պօլոս — Մահմուտ փաշա, թիւ 239։

Ազգային գրագիտաց մէջ երկարամասնակեայ աշխատութեան եւ քաղաքացիական գործերուն հանրաժանութ Մ. Է. Ֆ. Մամուրեանն ազգային միտք օրինաւոր հանգիստի այն տեղերէն Մամուր խմբագիրն, այս անգամ սոյն անուամբ թարգմանութիւն մը կրատարաւ կած է 160 էրեմէ քաղկազեալ Սոյն գործն որ արդարեւ ազգին մատենագրութեան մի մեծ պակաս կը լցնէ, քանի որ ազգաց Եւրոպականց յառաջադիմութեան պատմութիւնն այնքան անհրաժեշտ պէտք մը եղած է ուսուցանել ամեն օրինաւոր քաղաքացի մը, որոնք մաս առ մաս տպուած էր Արեւելեան Մամուր էջերուն մէջ, եւ անոնք որ նոյնք են սոյն Հանգիստ կարգաւ, գիտեն թէ գործն որ քան դեղեցիկ եւ թարգմանութեան տե՛սն ինչ զիւրմբունի է։

Գլխաւոր հայկական վաճառատուն մը պիտի քաջալերեն չիլիմելով օտարին որով իրենց գործնական ազգասիրութեան օգնութեան ընծայած պիտի լինին։

Մայրաքաղաքի թաղերէն, արուարձաններէն առ մեղ ուղղեալ յանձնարարութիւնը փութով և օտլորական ճշգրտութեամբ կը կատարուին։

ՀԱԼԱՌԻՈՑ ԳՈՐՍԱ

Օսմ. Գոն. Գոց. երէկ իրիկուն	12-22
» » Բաց. այս առաւօտ	-
ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵՂՈՑ	
Սօսիթէ մէնէրալ Անգլ. 1 իր.	5-5
» 1 Օթման	4-4
Կ. Պօլոս Պանթա	9-8
Գրէթի Գլխաւոր	6-15
» 1865 (Մուրթն)	64
» 1869 (Բինար)	64
» 1872 (Պոն Երէզոր)	21-50
» 1873 (Բինար)	56
Թրամբար Օսմ. 1 իր.	3-40
Թղթագրաւ »	1060
Բուսիլի երկաթուղի ֆրանք	52-50
Լուրիս	170

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

(Օսմ. ոսկին 100 դուրուշէն)	
Անգլիկ. ոսկի	110-6
Գաղղիական »	88-
Բօլ »	90-10
Գրէթի »	51-40
Գարպոն թուղթ	9-5
Գարպոն արծա.	90-20
Մէճիթի »	108-3
Վէճիթի »	126-30
Հինգիթ »	211-
Մէթալի »	207-

ՏԵՐԱՄԲԱՐԻ

Մ. Զ. ՄԱԼԻՔԻԱՆ

Բիզպփաշա խմբ թիւ 14